

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 811.135.1'373

INA SÎTNIC

**PARTICULARITĂȚILE TRADUCERII ORALE DIN LIMBA
ENGLEZĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ ÎN CADRUL UNIVERSITAR
DIN PERSPECTIVA COMPETENȚELOR DE
INTERPRETARE CONSECUTIVĂ**

**621.04. – Lexicologie și lexicografie; terminologie și
limbaje specializate; traductologie (limba engleză)**

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Chișinău, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului de Traducere, Interpretare și Lingvistică Aplicată, Facultatea de Litere, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău.

Conducător științific:

ZBANȚ Ludmila, doctor habilitat în filologie, profesor universitar.

Referenți oficiali:

MANOLI Ion, doctor habilitat în filologie, profesor universitar;

BUDNIC Ana, doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

Componența Consiliului Științific Specializat:

CONDREA Iraida, Președinte al CȘS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar;

GRĂDINARU Angela, Secretar științific al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar;

GORAȘ-POSTICĂ Viorica, membru al CȘS, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar;

STOIANOVA Inga, membru al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar;

MASCALIUC Victoria, membru al CȘS, doctor în filologie.

Susținerea va avea loc la data de **30 iunie 2021, ora 14:00**, în ședința Consiliului Științific Specializat D 621.04-21-11 din cadrul Universității de Stat din Moldova, str. M. Kogălniceanu 65, blocul 3, sala nr. 311, MD – 2009.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC: <http://www.cnaa.md/>

Rezumatul tezei a fost expediat la data de 26.05.2021.

Secretar științific al Consiliului științific specializat

GRĂDINARU Angela, dr. în filologie, conf. univ. _____

Conducător științific

ZBANȚ Ludmila, dr. hab. în filologie, prof. univ. _____

Autoare

SÎTNIC Ina _____

© Sîtnic Ina, 2021

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	21
BIBLIOGRAFIE.....	24
PUBLICAȚII LA TEMA TEZEI.....	28
ADNOTARE.....	31
ANNOTATION	32
АННОТАЦИЯ	33

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Importanța și actualitatea cercetării. Preocupările pentru studiile traductologice devin tot mai importante în parcursul pregătirii profesionale a viitorilor traducători. În acest sens, aplicarea teoriilor și modelelor praxiologice derivate din exemple autentice de traducere orală devine o realitate incontornabilă în contextul traductologiei aplicate. Anume din atare considerente, ancorarea prezentei cercetări în contextul praxiologiei interpretării consecutive¹ s-a produs prin intermediul principalelor teorii, modele și noțiuni cu care se operează în literatura de specialitate și se bazează pe teoriile moderne în domeniu, abordări derivate din dimensiunea funcțională a traducerii și interpretării [18], interpretarea consecutivă din perspectivă secvențială și teoria constructivistă aplicată la formarea viitorilor interpreți.

Actualitatea subiectului cercetat rezultă din câteva aspecte: necesitatea formării traducătorilor și interpreților de conferință „în condițiile unei globalizări care acoperă, practic, toate domeniile de activitate umană” [36, p. 123], instruirea viitorilor specialiști în conformitate cu cerințele pieței forței de muncă, formarea competențelor de interpretare consecutivă la facultate, mult mai eficientă și mai rapidă sub îndrumarea profesorului, interesul la nivel (inter)național pentru praxiologia interpretării, elaborarea, publicarea și diseminarea lucrărilor științifice, preocuparea pentru caracterul interdisciplinar al didacticii interpretării, manifestată prin joncțiunea cu domenii precum lingvistica, paralingvistica, psihologia, antropologia, sociologia, tehnologiile informaționale, care generează subiecte de interes pentru diverse studii.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Aflată la confluența mai multor discipline, traductologia s-a impus ca o știință care împrumută noțiuni din domenii precum lingvistica, retorica și stilistica, didactica, terminologia, lexicologia etc., dar care folosește totodată termeni proprii consacrați. Nume

¹ Traducerea, în dimensiunea sa aplicativă, constituie un subdomeniu relativ nou în contextul studiilor de traductologie.

recunoscute în lingvistică, traductologie și interpretologie: D. Seleskovitch și M. Lederer, E. Coșeriu, J. Herbert, G. Ilg și S. Lambert, J. Delisle, D. Gile, R. Jones, W. Weber, A. Márquez, M. Márquez, J.F. Rozan, N. Schweda-Nicholson, R. Setton și A. Dawrant, I. Condrea, L. Zbanț, A. Grădinaru, R. Caragia, O. Bodean-Vozian, I. Breahnă, G. Șaganean, R. K. Minyar-Beloruchev, A. P. Cuzakin, S. G. Spirina, S. Kalina, B. Moser-Mercer, A. Neubert, A. Orozco, M. Hurtado Albir, M. Russo, P. Salvador, G. Shreve, A. Hurtado Albir ș. a. și-au adus aportul la evoluția domeniului științific prin studii teoretice și aplicative importante care au constituit baza științifică și metodologică a cercetării noastre.

Alegerea subiectului de cercetare a fost motivată, pe de o parte, de numărul relativ redus de studii întreprinse în direcția instruirii viitorilor interpreți de interpretare consecutivă pe plan internațional și aproape absent în Republica Moldova și, pe de altă parte, de interesul profesorilor și cercetătorilor pentru acest domeniu. Începând cu anul 2004 și până în prezent, în arhiva tezelor Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare din Republica Moldova nu este identificată nicio teză de doctorat care să trateze problematica traducerii orale, în speță, în direcția interpretării consecutive. Prin urmare, investigația de față contribuie la o mai bună cunoaștere a domeniului respectiv.

Obiectul cercetării îl constituie procesul și produsul traducerii orale din perspectiva interpretării consecutive, abordat mai cu seamă prin formarea competențelor de interpretare consecutivă.

Ipoteza de cercetare emișă presupune că la etapa inițială a procesului de instruire în domeniul interpretării consecutive, studenții se află în situația de formare a competențelor precum cea mnemonică și de dezvoltare a atenției și concentrării, de ascultare activă și analiză discursivă, lingvistică, a transferului semantico-pragmatic, extralingvistică, de luare de note. Gradul de manifestare al acestora va depinde de aplicarea de către cadrul didactic a strategiilor propuse în *Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă*.

Rezultatele științifice înaintate spre susținere se fundamentează pe cercetarea particularităților procesului și produsului de traducere orală în context universitar din perspectiva formării competențelor de interpretare consecutivă în baza modelelor și teoriilor din literatura de specialitate, fapt ce ne-a permis avansarea și promovarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*.

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale interpretării consecutive din limba engleză în limba română, reflectate în *Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă* la etapa inițială în pregătirea viitorilor interpreți, aplicat în contextul învățământului superior de licență. În vederea atingerii scopului propus, am formulat următoarele **obiective**:

- analiza actualizată a studiilor în domeniul traductologiei și interpretologiei;
- determinarea specificului formării competențelor de interpretare consecutivă în învățământul superior de licență;
- compararea practicilor existente la nivel național și internațional, aplicate în procesul de pregătire universitară a viitorilor interpreți de consecutivă;
- examinarea modelelor de formare a competențelor de interpretare consecutivă pentru determinarea componentelor actului interpretării, pornind de la studiile efectuate de către cercetătorii din domeniu, descrierea procesului de interpretare consecutivă și determinarea locului și rolului competențelor de interpretare consecutivă în pregătirea viitorilor interpreți
- conceptualizarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* în baza studiilor și modelelor actuale;
- elaborarea și aplicarea strategiilor didactice pentru formarea competențelor de interpretare consecutivă;
- efectuarea analizei calitative și cantitative a datelor obținute în cadrul cercetării în vederea evaluării competențelor de interpretare consecutivă din limba engleză în limba română.

Corpusul lucrării însumează 160 de discursuri-țintă înregistrate pe suport audio, produs al interpretării consecutive realizate de către studenți. În rezultatul analizei corpusului am extras 2247 de exemple ce conțin *greșeli de exprimare în limba română și erori de interpretare* și 2837 de *elemente paralingvistice*. Discursurile-sursă au fost selectate în concordanță cu criteriile recomandate de către Direcția Generală Interpretare a Comisiei Europene.

Metodologia cercetării științifice. Cercetarea se fundamentează pe *metode teoretice* care vizează examinarea literaturii în domeniul de studiu prin analiza, compararea, generalizarea și sinteza informației și *metode de colectare și prelucrare a datelor*: empirică, cercetare-acțiune (demersul experimental, înregistrarea (audio) a corpusului), analiza corpusului ca urmare a audierii și transcrierii discursurilor-țintă, observarea directă, selectarea, clasificarea și analiza exemplelor, comparația), analiza cantitativă, calitativă, reprezentări grafice.

Noutatea și originalitatea științifică derivă din faptul că interpretarea consecutivă, abordată într-un cadru interdisciplinar, este tratată ca proces (transferul din sistemul lingvistic al limbii engleze în sistemul lingvistic al limbii române al conținutului de idei, al aspectelor paralingvistice) și ca produs finit (adecvarea discursului-țintă cu discursul-sursă) în baza *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*.

Semnificația teoretică a cercetării constă în valorificarea dimensiunii teoretice a interpretologiei, având ca reper conceptele noțiunilor-cheie pe care se fundamentează știința axată pe procesul traducerii; analiza abordărilor teoretice în formarea interpreților propuse de Ch. Nord, D. Kiraly, J. House, J. Vienne, M. Ulrych, J. Delisle, A. Hurtado Albir, R. Setton și a modelelor de formare a competențelor de interpretare înaintate de de D. Seleskovitch, D. Gile, A. Neubert, C. Schäffner, A. Hurtado Albir, S. Kalina, A. Gillies, R. Setton și A. Dawrant; cercetarea îndeaproape a structurii și a modului de funcționare a modelelor de interpretare și a particularităților modelelor de formare a competențelor de

interpretare; valorificarea dimensiunii praxiologice a interpretării consecutive prin elaborarea în contextul acestei cercetări a *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*.

Problema științifică soluționată este determinată de necesitatea investigațiilor teoretice și aplicative în domeniul traductologiei și interpretologiei în scopul elaborării *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* la etapa inițială de instruire a viitorilor interpreți, care să reflecte competențele necesare la această etapă și modalitatea de formare a acestora în context universitar.

Valoarea aplicativă a cercetării. Parcursul cercetării, precum și materialele, rezultatele și concluziile obținute pot servi pentru cercetări experimentale longitudinale cu aplicarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*, inclusiv pentru alte combinații de limbi; pot fi utilizate în învățământul universitar pentru clarificarea aspectelor teoretice și praxiologice legate de procesul de interpretare consecutivă; pot servi drept suport în elaborarea lucrărilor cu caracter științific: articole, teze de licență, de masterat; pot favoriza colaborări intra-și interinstituționale de cercetare în praxiologia interpretării consecutive.

Volumul și structura tezei. Teza conține adnotări în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, 160 de pagini de text de bază, 9 tabele, 31 de figuri, 7 imagini, concluzii generale și recomandări, bibliografie (348 de titluri), 11 anexe, declarația privind asumarea răspunderii și CV-ul autoarei.

Cuvinte-cheie: traducere orală, interpretare consecutivă, competență de interpretare consecutivă, model de formare a competențelor de interpretare consecutivă, student-interpret, discurs, greșeală de exprimare, eroare de interpretare, element paralingvistic, strategii de interpretare.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea tezei de doctorat prezintă importanța și actualitatea subiectului investigat, obiectul studiului, ipoteza înaintată, scopul și obiectivele propuse, corpusul și metodologia cercetării, noutatea și

originalitatea lucrării, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a cercetării, problema științifică soluționată, implementarea și aprobarea rezultatelor științifice.

Capitolul 1 intitulat *Abordări teoretice în interpretarea consecutivă* este structurat în patru subcapitole în care sunt prezentate succint, în diacronie, constituirea domeniului interpretării în calitate de activitate profesională și de obiect al cercetărilor teoretice (interpretologiei), precum și imaginea interpretului. Am făcut o trecere în revistă a școlilor de interpretare care au contribuit la elaborarea studiilor axate pe valoarea teoretică și practică a interpretării de conferință în Europa și în cadrul cărora au fost puse bazele principiilor actuale în domeniul interpretării de conferință. În acest capitol încercăm să clarificăm conceptele *traducere* și *interpretare* și să stabilim particularitățile interpretării consecutive în baza cercetărilor în domeniu, cu accent pe descrierea și explicarea procesului de interpretare în lumina modelelor de interpretare consecutivă.

Cadrul teoretic al cercetării îl constituie studiile despre traducere și interpretare ale autorilor E. Coșeriu [3, 4, 5], G. Ouvrard [19, p. 85], I. Kurz [17], V. N. Komissarov [16, p. 99], R. Setton și A. Dawrant [25, pp. 135-137], D. Gile [6, p. 12], F. Pochhacker [21, p.19], J.S. Holmes [10], G. Toury [32] ș.a., reflectate în lucrare prin prisma particularităților interpretării consecutive, precum și în raport cu alte modalități de interpretare, în funcție de criterii și aspecte care au contribuit la stabilirea unor tipologii și caracteristici definitorii ale interpretării consecutive.

Pentru conturarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*, în acest capitol am analizat modelele în baza abordărilor lingvistice, textual-discursive (E. Coșeriu, I. Condrea, L. Zbanț, A. Grădinaru ș.a.), pedagogice (B. Cologan, D. Gile, R. Merlini, R. Jones, R. Setton și A. Dawrant), psihologice (D. Seleskovitch, D. Gerver), semantice (D. Seleskovitch, M. Lederer, G. Lungu-Badea), semiotice (H. Kirchhoff, F. Poyatos, I. Condrea), fundamentate pe psihologia cognitivă (D. Seleskovitch, D. A. Stewart, D. Gerver, B. Moser-Mercer), precum și modele mixte de interpretare.

Ținem să menționăm aportul esențial la *abordarea traductologică din perspectivă (extra)lingvistică* pe care l-a avut marele lingvist E. Coșeriu, prin formularea triadei *desemnare-sens-semnificat* – concept cu un puternic impact în explicarea traducerii ca activitate. Autorul delimitează trei tipuri de conținuturi lingvistice care participă în procesul de traducere: desemnarea, semnificatul și sensul, unde *desemnarea* reprezintă referința la realitate, fapte, lucruri extralingvistice, *semnificatul* este conținutul exclusiv lingvistic, iar *sensul* – conținutul propriu discursului, finalitatea sa exprimată prin semnificat și prin desemnare [5, p. 11]. În opinia cercetătoarei L. Zbanț, „E. Coșeriu valorifică prin distincția *desemnare-sens-semnificat* importanța conținutului, a sensului în procesul de traducere, idee promovată și de reprezentanții „Școlii sensului”: D. Seleskovitch, M. Lederer, J. Delisle ș.a.” [35, p. 430]. Din aceeași perspectivă a sensului, lingvista și traducătoarea I. Condrea definește actul traducerii ca „proces al transformării unui mesaj emis într-o limbă, în același mesaj, dar formulat în altă limbă, cu condiția că *sunt păstrate toate (sau relativ toate) calitățile mesajului inițial*” [1, p. 32].

Pe axa analizei cognitive, în acord cu principiile coșeriene raportate la traductologie, se situează *Teoria interpretativă a traducerii* formulată de D. Seleskovitch și M. Lederer. Conform autoarelor, procesul de traducere se bazează pe enunțuri încărcate de sens, dar dezgolate de forma lor lingvistică [24, p. 35]. În aceeași ordine de idei, punctăm modelul praxiologic al eforturilor lui D. Gile, care explică actul de interpretare prin disocierea sa în două faze ce reunesc următoarele eforturi cognitive: (I) audierea discursului, analiza lui, memoria de lungă durată, memoria de scurtă durată și luarea notițelor și (II) memoria de lungă durată, decodificarea notițelor și producerea discursului în limba-țintă. [7, p.179]

Referindu-ne la parcursul formării viitorilor interpreți, subliniem că modelele de interpretare consecutivă facilitează înțelegerea felului în care mesajul este captat pentru a fi recreat în limba-țintă, favorizează înțelegerea mult mai clară a procesului de interpretare consecutivă prin analiza elementelor sale componente, contribuie la conștientizarea etapelor

procesului de interpretare, a competențelor și a rolului interpretului, a eforturilor la toate etapele interpretării pentru obținerea unui produs de interpretare de calitate.

Capitolul 2 al tezei *Abordări teleologice în interpretarea consecutivă* descrie competențele de interpretare consecutivă în lumina definițiilor, conceptelor, tipologiilor și modelelor existente, precum și schimbările de paradigmă în praxiologia interpretării prin prisma tradiționalului și modernului. Aceste abordări au contribuit la elaborarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* aplicat la etapa inițială a instruirii studenților.

Tendențele în formarea interpreților se prezintă după cum urmează: *conform modelului tradițional*, studenții traduc un text, apoi își citesc propria versiune de traducere, urmată de evaluarea acesteia de către profesor sau colegi care vor propune versiuni alternative. Pe de altă parte, *viziunile moderne* scot în prim plan interacțiunea dintre actorii procesului educațional. Ele sunt bazate pe metode de predare-învățare activ-participative și pe diversitatea sarcinilor de învățare. Ca alternativă la abordarea tradițională, J. Delisle propune metoda bazată pe *exerciții practice la etapa de inițiere* a studenților în interpretare. Un alt cercetător, D. Kiraly, fiind adept al unui mediu de învățare deschisă și cooperativă, susține *socioconstructivismul* [15, pp. 50-53]. În aceeași ordine de idei, M. González Davies se axează pe abordarea comunicativă, învățarea prin cooperare și constructivismul social, deoarece favorizează învățarea în grup și pun accent pe efectele pozitive ale naturii emoționale a studenților în obținerea performanțelor, învățarea chibzuită, motivantă etc.

În formarea competenței de interpretare consecutivă se conturează următoarele viziuni: *principiul traducerii în interacțiune* evidențiat de J. House, modelul *traducerii în funcție de contextul situațional* propus de J. Vienne [34], *analiza situației de comunicare și a intenției vorbitorului* avansată de M. Ulrych și Ch. Nord [33, p. 252]. Ch. Nord pune accent pe *abordarea în plan progresiv*, predarea trebuie să fie asemănătoare *practicii* interpretării. Cercetătoarea propune o *abordare funcțională* bazată pe

criterii de selectare a materialelor, metodelor de predare-învățare-evaluare, monitorizarea progresului studenților. A. Hurtado Albir, la fel, susține abordări deschise și integratoare în demersul praxiologic al traducerii [11; 12, p. 18].

Investigația de față prevede atât *abordarea orientată pe procesul interpretării consecutive* prin prisma studiului formării competențelor de interpretare consecutivă la studenți la etapa inițială în context universitar în baza *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*, cât și pe *abordarea orientată pe produsul interpretării consecutive*, derivată din necesitatea evaluării gradului de manifestare a competențelor studenților la această etapă, în baza analizei calitative și cantitative a discursurilor-țintă. D. Gile consideră că, în procesul formării competenței de interpretare, exercițiile de interpretare sunt pilonul principal în instruire [6, p. 135], iar D. Russell și R. Shaw opinează că după achiziționarea competenței lingvistice, progresul studenților poate fi realizat doar prin efectuarea sistematică a exercițiilor pentru dezvoltarea proceselor cognitive și de interacțiune în interpretare [23, pp. 114-115]. Totodată, D. Seleskovitch și M. Lederer [24], D. Gile [8], G. Ilg și S. Lambert [13, p. 76] sunt de părere că inițierea în interpretarea consecutivă trebuie să înceapă cu exerciții fără luare de note, dat fiind că la etapa premergătoare dezvoltării abilităților de audiere și analiză discursivă, există riscul ca notarea ideilor să se transforme în notarea mecanică a structurilor lingvistice de suprafață (transcrierea la auz a discursului) ceea ce este în detrimentul unui proces de interpretare eficient. Un aport major pentru interpretologie îl are *modelul de instruire „3D”* propus de R. Setton [25, p.11], bazat pe (auto)evaluarea interactivă, diagnosticarea și argumentarea cauzelor greșelilor și erorilor și tratamentul prin exerciții și recomandări de interpretare consecutivă potrivită.

Modelele pe care se fundamentează cercetarea noastră au în structură competențe generice comune: lingvistică, culturală, de transfer. Decizia evaluării gradului de manifestare a competențelor de interpretare consecutivă în cadrul experimentului prin intermediul *Modelului de*

formare a competenței de interpretare consecutivă a fost justificată de posibilitatea ca acestea să fie evaluate în condiții de laborator și are la bază rezultatele studiilor pre-experimentale ale cercetării, efectuate cu implicarea studenților de la Departamentul TILA, Universitatea de Stat din Moldova și a celor de la specializarea Limbi Moderne Aplicate, Departamentul de Limbi și Literaturi Străine, Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași [26].

Modelul propus de noi (Fig.1) abordează competența de interpretare ca structură corelativă dintre competențele specifice etapei inițiale, achiziția cărora este condiționată de strategiile didactice aplicate.

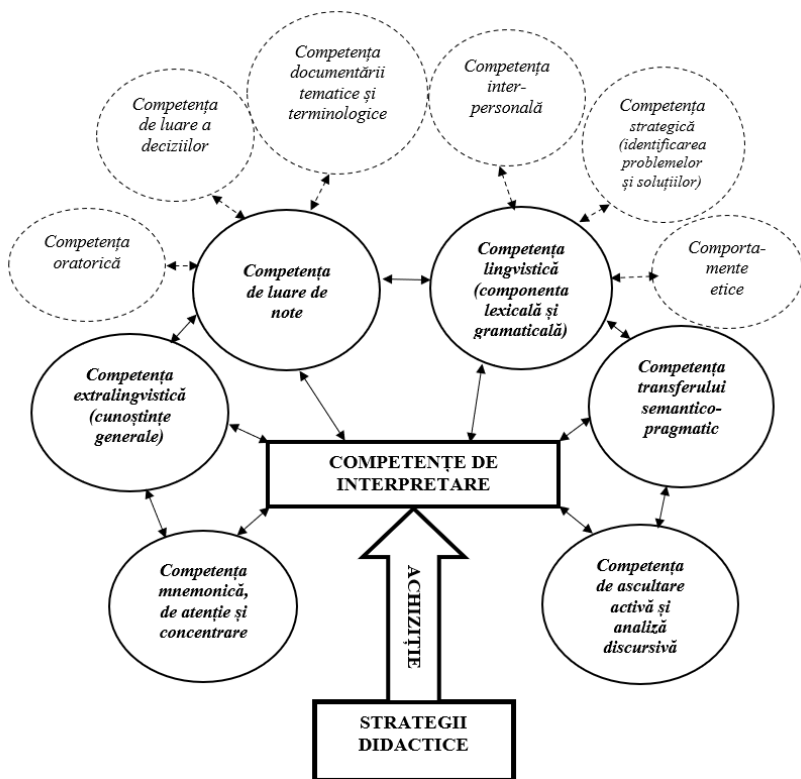

Figura 1. Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă

Modelul înaintat este orientat către procesul și produsul actului de interpretare, facilitează obținerea informațiilor relevante și obiective despre nivelul competențelor de interpretare consecutivă și poate fi aplicat atât pentru evaluarea individuală, cât și de grup a studenților. Modelul prevede perspectiva extinderii arealului competențelor ce pot fi formate și valorificate la etapele ulterioare în pregătirea viitorilor interpreți (marcate în figură prin linii punctate).

Fiind o componentă de bază a *Modelului de formare a competenței de interpretare consecutivă* pe care îl propunem, în capitolul 2 al lucrării prezentăm strategiile didactice, precum și criteriile de clasificare ale acestora. Pentru vizualizarea locului strategiei în contextul *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* am urmat modelul lui G. Pere Marqués [20].

Capitolul 3 Cadrul experimental de formare a competențelor de interpretare consecutivă la studenți prezintă descrierea detaliată a modului de organizare și desfășurare a demersului experimental pentru evaluarea gradului de manifestare a competențelor de interpretare consecutivă la studenții aflați la etapa inițială în formarea universitară. Compartimentul respectiv conține analiza datelor derivate din organizarea experimentului cu aplicarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* și analiza rezultatelor obținute în raport cu ipoteza înaintată.

Experimentul a fost realizat la Departamentul TILA din cadrul Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității de Stat din Moldova, în anul 2018, la disciplina „Traducerea Consecutivă”, cu participarea a 20 de subiecți înscriși în anul 2 (semestrul IV). Cercetarea este o *abordare transversală efectuată în baza metodei cercetare-acțiune: constatarea problemei* – la etapa inițială în formarea competențelor, studenții întâmpină dificultăți de interpretare consecutivă a discursurilor, materializate prin lacune în interpretare (erori de interpretare consecutivă) și *planificarea, implementarea și evaluarea acțiunilor* – elaborarea și aplicarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* menit să determine gradul de manifestare a competențelor de interpretare consecutivă, să

faciliteze procesul interpretării consecutive și să ofere perspectiva îmbunătățirii calității produsului interpretării. În scopul analizei cantitative și calitative am transcris 160 de discursuri-tintă. Rezultatele cercetării sunt reflectate în articole științifice publicate în reviste din țară și de peste hotare [27, 28, 29, 30].

În descrierea demersului experimental am luat în considerare abordările cercetătorilor G. Ilg, S. Lambert [13], D. Gile [6; 7; 8], S. Kalina [14], A. Gillies [9], R. Setton și A. Dawrant [25] ș.a., care susțin predarea și învățarea interpretării consecutive de la particular la general, de la simplu la complex, formarea izolată, separată și graduală a competențelor. Experimentul și validarea datelor au fost realizate prin optica *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* (Fig. 1) la etapa inițială a instruirii viitorilor interpreți.

Capitolul trei conține o descriere detaliată a conținuturilor și strategiilor la care am recurs, prezentate prin prisma următoarelor elemente: obiective operaționale, caracteristicile discursului-sursă: durată, nivel de dificultate, sursă, domeniu, rezumatul conținutului, cuvinte-cheie; scopul exercițiului de pre-interpretare consecutivă, motivarea alegerii discursului, forma de organizare a activității didactice, sarcini de lucru pentru studenți, timpul estimat rezolvării exercițiului, metode, procedee și mijloace didactice utilizate. În Tabelul 1 descriem structurat, în calitate de exemplu, strategia de formare a *competenței mnemonice, de atenție și concentrare*. Conținuturile celorlalte strategii sunt expuse în textul tezei (subcapitolul 3.1.3).

Tabelul 1. Descrierea conținuturilor strategiei de formare a competenței mnemonice, de atenție și concentrare (elaborat: I. Sîtnic)

În baza discursului „ <i>U.S. student walkout to protest gun violence</i> ”	
O1 – Să memoreze cât mai multe detalii din discursul-sursă;	
O2 – Să formuleze 5 întrebări speciale în baza informației memorate;	
O3 – Să propună versiuni potrivite de interpretare pentru discursul-sursă în acord cu conținutul redat în discursul-sursă.	
Caracteristici discurs	
Durăță	- 1:44 (242 cuvinte).
Nivel	- Pre-intermediar.

Sursa	https://breakingnewsenglish.com
Domeniu	- socio-politic.
Rezumat conținut	- Elevii din SUA organizează un protest împotriva violenței cu armele de foc.
Cuvinte-cheie:	High-schooler, walkout, Stoneman Douglas High School, Senator Elizabeth Warren, rally, chant, NRA.
Exercițiul de pre-interpretare consecutivă „Atenție distributivă”	
Scopul exercițiului	- Consolidarea abilităților de a memora și a evoca informația prin gestionarea și utilizarea capacității cognitive. Examinarea controlată a atenției și concentrării are loc prin concentrare simultană asupra audierii și notării ideilor.
Motivarea alegerii discursului	- Discursul conține lexeme ce pot fi analizate în context și sunt memorate ușor. Evocarea informației este facilitată de contextul lingvistic și pragmatic.
Forma de organizare	- Lucrul în perechi.
Sarcini de lucru pentru studenți:	1. În timpul audierii discursului notați ideile principale. 2. Memorați cât mai multe detalii despre conținut. 3. În baza informației notate și memorate, scrieți 5 întrebări speciale despre conținutul discursului. 4. Adresați colegului întrebările pe care le-ați notat. 5. Discutați corectitudinea răspunsurilor. ~ 9 min =
Timp estimat	1,5 min. audierea discursului și notarea ideilor principale+2 min. formularea în scris a întrebărilor+5 min. răspuns la întrebări și discuții.
Metode și procedee:	- Expozitive (descrierea, explicația, instructajul), audiere, analiza discursului, întrebare-răspuns, învățare prin activitate practică, exprimare orală.
Mijloace didactice:	- Foaie, pix, dispozitiv pentru înregistrare audio.

În contextul cercetării gradului de manifestare a competențelor de interpretare consecutivă, abaterile de la normele limbii române literare (multe dintre ele specifice vorbitorilor basarabeni) sunt denumite *greșeli de exprimare*, iar discordanțele legate de procesul interpretării din engleză în română le numim *erori: lexicale, gramaticale, ambiguități, contrasens, sens fals, nonsens, pragmatice, adăugări, omisiuni, comentarii improprii, aproximări, lacune de cunoștințe generale*.

În Fig. 2 indicăm distribuția greșelilor de exprimare și a erorilor de interpretare consecutivă în grupul experimental și de control.

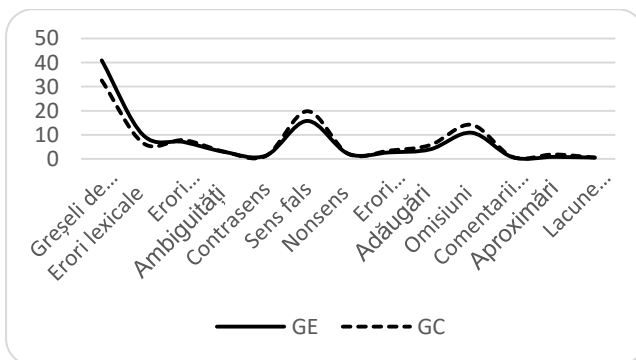

Figura 2. Distribuția greșelilor de exprimare și a erorilor de interpretare consecutivă în GE și GC (%)

Ilustrăm prin exemple:

- **Greșeli de exprimare** (40,89% în GE și 32,58% în GC): *Poți să iai bicicleta [...].*(B2GE); *Un număr foarte imens [...].* (B2GC); *venitul (2) se diferă foarte tare.* (B5GC); *Dar oponenții:: care sânt contra ce au de spus?* (B6GC); *Ei ne roagă să ne-- să ne cercetăm pe noi însuși [...].*(B6GC); *Multe persoane inclusiv și prietenii mei* B1GE(TLV).

În volumul „E timpul să vorbim corect”, doamna Profesor I. Condrea atenționează prin așa-numitele „tablete de cultivare a limbii” [2] asupra exprimării corecte în limba română, oferind cu multă generozitate instrumente utile de cizelare a vorbirii și scrierii, indicând sursa și contextul greșelii de exprimare și explicând cum aceasta trebuie să fie corectată. Considerăm că este o sursă de aplicat pe larg la orele de interpretare consecutivă.

- **Sens fals** (15,78% în GE și 19,81% în GC). En: *They then took part in chants against [...]* the National Rifle Association. (A3GE, A5GE) – *Ei au aderat la Asociația Națională pentru Arme de Foc.* En: *In fact they managed to evacuate around 30.000 people.* (A7GC) – *De fapt ei au reușit să evacueze peste 300.000 de oameni.*

- **Erori lexicale** (10,04% în GE și 6,65% în GC). En: [...]*the February 14 Florida shooting in which 17 students lost their lives.* (A7GE) – [...]*!filmarea!! din 14 februarie în Florida în care 17 studenți și-au pierdut viața.* En: *There are many sites around the world that chronicle this war.* (B8GC) – *Există multe saituri din întreaga lume care cronicizează acest război.*

- **Erori morfosintactice** (7,03% în GE și 7,8% în GC). En: *If you have grown up and gone to school in the UK, then you probably had to wear a uniform*

at school. (B1GC) – *Dacă ați crescut și ați fost la școală în Marea Britanie atunci probabil că ar fi trebuit să fi purtat uniforme școlare.* En: [...] television companies, and **governments**, and **NGOs**, have all realised that, [...]. (B1GE(IC) – [...] companiile de televiziune **guvernul și:: organizația non-guvernamentală [ăă]** au realizat că [...].

• **Omisuni.** En: *After all, children are at school not to play or have a nice time with their friends.* (B4GC) – *După toate acestea copiii nu--nu-- nu trebuie să (3) [...].*

Cele mai reduse rate cu o valoare mai mică de 5% au fost pentru:

• **Adăugări.** En: *Now, it was a lovely day. It was sunny, the countryside was very attractive, there were woods, lakes – ideal for cycling.* (A2GC)/ **Într-o zi am practicat și eu ciclismul** era o zi însoțită [ăă](2) era o pădure și lacuri, anturajul perfect pentru ciclism.

• **Ambiguități.** En: *They don't have fluorescent jackets, no helmets. Red lights don't appear to affect the cyclists much either.* (A10GC)/ *Ei nu au jachete fluorescente și:: căști de protecție [...].* **Luminile roșii** nu par să afecteze (2) șoferii.

• **Contrasensul.** En: *If you are a driver you start to hate the cyclists [...].* (A4GC) – *Dacă ești șofer iubești cicliștii [...].* En: *I think it's not an exaggeration to say that this is the day that changed the world.* (B8GE)/ *Cred că ar fi exagerat să spun că acea zi a schimbat lumea [...].*

• **Nonsensul.** En: *But let's not forget those who are still alive, let's not forget the heroes of the day and their long-term suffering as a result of their heroism today.* (B9GC)/ **Noi luptăm pentru acei care astăzi nu mai sunt dar suntem pentru drepturile celor care nu mai sunt astăzi.**

• **Erori pragmatice.** En: *U.S. Senator Elizabeth Warren joined the crowds and spoke at a rally [...].* (B3GC) – *Elizabeth s-a alăturat protestului și a vorbit în fața mitingului.* En: **Ladies and gentlemen, if you have grown up and gone to school in the UK [...].** (A3GE)/ **Doamnelor și domnilor, Dacă ai crescut și ai mers la școală [...].**

• **Comentarii improprii.** *Studenții comemorau colegii care nu vor mai fi în viață și pentru a lupta împotriva:: [am uitat cuvântul 'șela] ca să nu fim următorii.* (A5GE) / *În Scandinavia de exemplu 40 [în Copenhaga nu?] în Copenhaga de exemplu 40 de-- [Dar nu-s 37? 37?] 40% din oameni f::folosesc bicicleta [...].* (A5GC)

• **Aproximările.** En: [...] **17 students lost their lives.** (B10GC)/ **Aproape 17 studenți și-au pierdut v::iața.** En: **Seventy-one** years ago, on a bright, cloudless morning [...]. (B9GC)/ **Câțiva ani în urmă într-o dimineață luminoasă [...].**

• **Lacune de cunoștințe generale.** En: *Messages such as health issues, HIV/AIDS [...].* (B10GE(IC)/ *Mesaje precum problemele sănătății cum ar fi*

virusul SIDA [...]. En: *It's 10 years since 9/11, since the Twin Towers were attacked, and the World Trade Centre in New York, collapsed.* (B4GE)/ *Sunt zece ani de la 19 septembrie când a avut loc atacul acelor două Blocuri Gemene din New York în Parcul Central.*

Totalizând datele calitative și cantitative, conchidem că cele mai înalte valori procentuale au fost atribuite *greșelilor de exprimare în limba română* (40,89% în GE și 32,58% în GC), urmate de *sensul fals* (15,78% în GE și 19,81% în GC), *omisiuni* (10,9% în GE și 14,19% în GC), *erori lexicale* (10,04% în GE și 6,65% în GC) și *erori morfosintactice* (7,03% în GE și 7,8% în GC).

Analiza discursurilor-țintă a arătat că studenții au comis aceleași tipuri de erori de interpretare consecutivă, însă în mod diferit, în funcție de nivelul cunoștințelor lingvistice, de capacitatea de transfer și de (ne)aplicare a strategiilor didactice ca parte componentă a *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă*.

Drept indici ai calității discursurilor-țintă au servit și elementele paralingvistice (Fig. 3), în cercetarea noastră fiind analizate *pauze vocale*, *pauze nonvocale* [31], *alternanți paralingvistici*, *vocalizări paralingvistice* și *calități paralingvistice* [22, p. 130].

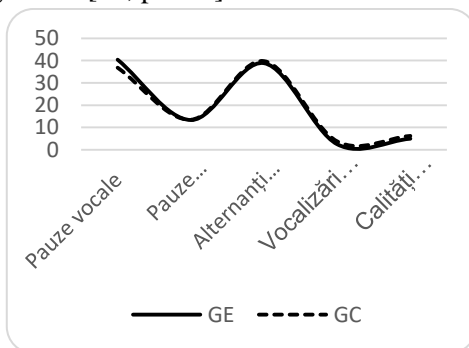

Figura 3. Distribuția elementelor paralingvistice în GE și GC (%)

În urma analizei cantitative a *elementelor de paralimbaj*² am constatat că în ambele grupuri de participanți la experiment, majoritatea

² Simbolurile elementelor paralingvistice și semnificația acestora pot fi vizualizate în Anexa 9 a tezei.

elementelor au fost asociate *pauzelor vocale* (40,39% în GE și 36,81% în GC) și *alternanțelor paralingvistice* (38,84% în GE și 39,75% în GC). *Pauzele nonvocale* au constituit 13,33% în GE și 13,48% în GC urmate de *calitățile paralingvistice* cu 4,96% în GE și 6,2% în GC, iar cele mai puțin numeroase au fost *vocalizările paralingvistice* (2,48% în GE și 3,76% în GC).

Ilustrăm prin exemple: *Zgomotul—acest zgomot din cer și imaginea [ăă] acestui [ăă] nor [ăă] tulbur [ăă] este [ăă] [...] (A2GE); Deci el nu trebuie să le (3) [bla-bla-bla]. (B5GC); Paris acum(2)numără 250 de bicicliști? biciclete gratis. (A10CG).*

Evaluarea gradului de manifestare a competențelor de interpretare consecutivă în contextul cercetării noastre ne duce la constatarea faptului că, pentru facilitarea procesului de interpretare și depășirea unor situații dificile, studenții au recurs la anumite strategii de interpretare. Din observațiile noastre, cele mai multe dificultăți au fost asociate transpunerii concise a unor unități lingvistice, reformularea, identificarea versiunilor potrivite de traducere orală, evocarea/ înțelegerea sensului anumitor structuri lingvistice, transmiterea efectului expresiv al unor figuri de stil, descifrarea informației notate. Majoritatea strategiilor la care apelează studenții sunt corelate cu faptul că ei nu reușesc transpunerea în timp util sau evocarea anumitor lexeme și sintagme, de aceea recurg la *generalizare*, *substituire* sau *concizie*. *Amânarea* și *repetarea* sunt utilizate pentru câștigarea timpului în evocarea informațiilor-cheie. Integralitatea mesajului și fluența discursivă sunt asigurate prin *aproximare* și *substituire* iar claritatea ideilor prin *explicitare*, *expansiune* și *schimbarea clasei morfosintactice*.

Cunoașterea și aplicarea corectă a strategiilor de traducere orală, dar și achiziționarea de noi competențe de interpretare la următoarele etape pe parcursul universitar (așa cum prevede *Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă*), trebuie să fie în acord cu formarea continuă a competențelor valabile la etapa inițială în instruirea viitorilor interpreți și anume: dezvoltarea memoriei de scurtă durată, a atenției și concentrării, înțelegerea corectă a sensului discursului prin

îmbunătățirea abilităților lingvistice, remedierea prolixității discursive prin aplicarea exercițiilor de analiză a discursului și evitarea redundanței, depășirea erorilor de transfer prin îmbunătățirea cunoștințelor (extra)lingvistice, evitarea omisiunilor și adăugărilor nejustificate prin exerciții de ascultare activă și concentrare asupra mesajului emis, formarea și automatizarea unui sistem propriu de notare a informației. În Anexa 6 a tezei am inclus exerciții ce pot fi efectuate sub monitorizarea profesorului, precum și independent.

Datele obținute în urma demersului experimental confirmă aplicabilitatea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* și eficiența strategiilor didactice concepute și utilizate în cadrul modelului elaborat la etapa inițială în instruirea studenților. De fiecare dată când subiecții au făcut parte din grupul experimental (le-a fost aplicat „tratamentul” cu exerciții de pre-interpretare consecutivă), ei au reușit să ofere un produs de o calitate mai înaltă la nivelul tuturor competențelor, reflectată printr-un număr redus de greșeli de exprimare, erori de interpretare și elemente paralingvistice comparativ cu discursurile subiecților din grupul de control.

Concluziile generale și recomandările indică asupra principalelor rezultate teoretice și metodologice derivate din prelucrarea datelor, iar recomandările includ sugestii despre posibile direcții de cercetare relaționate cu subiectul studiat.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma cercetărilor efectuate, reieșind din ipoteza enunțată și obiectivele propuse, precum și din rezultatele demersului experimental întreprins, enunțăm următoarele **concluzii**:

1. Abordările științifico-practice moderne în domeniul traductologiei și interpretologiei vizează principii, metode și modele valoroase aplicabile procesului de instruire a viitorilor interpreți. Acestea sunt susținute de studii experimentale interdisciplinare, în special cu deschidere către psiholingvistică, științele cognitive, traducerea în interacțiune, în funcție de

contextul situațional și situația de comunicare, abordarea interpretării consecutive în plan progresiv, din perspectiva funcțională a interpretării consecutive, psihologia cognitivă etc.

2. Particularitățile traducerii orale (interpretare) în raport cu traducerea scrisă sunt definite de aspectul oralității, al constrângerilor temporale, al situației de comunicare și accesul la resurse de documentare.

3. Interpretarea consecutivă îndeplinește rolul instrumentului de formare și consolidare a capacităților analitice ale viitorului interpret, îmbină efortul mai multor competențe, contribuind totodată la dezvoltarea lor; este o etapă de pregătire pentru interpretarea simultană.

4. Abordările praxiologice în interpretarea consecutivă au arătat că organizarea studiilor, practicile și metodele educaționale utilizate etc., diferă mai mult sau mai puțin de la un sistem de învățământ la altul.

5. Contribuțiile valoroase ale lingviștilor și traductologilor E. Coșeriu, I. Condrea, A. Bantaș, E. Croitoru, A. Neubert, C. Petrescu, L. Zbanț, D. Seleskovitch, A. Hurtado Albir, C. Schöffner, D. Gile, S. Kalina, A. Gillies, D. Russell, R. Setton și A. Dawrant ș.a. ne-au motivat în elaborarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* la etapa inițială a instruirii studenților.

6. *Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă* elaborat și aplicat reflectă abordările teleologice moderne în domeniul interpretologiei.

7. *Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă* asigură corelația dintre competențele de interpretare consecutivă, oferă posibilitatea extinderii tipologiei acestora, este orientat către procesul și produsul interpretării, facilitează obținerea informațiilor relevante și obiective despre nivelul competențelor de interpretare consecutivă și poate fi aplicat atât pentru evaluarea individuală, cât și de grup a studenților.

8. Rezultatele obținute în urma procesării datelor din corpusul factual indică despre confirmarea ipotezei de cercetare conform căreia, la etapa inițială în procesul de instruire în interpretarea consecutivă, studenții se află în situația de formare a competențelor mnemonice și de dezvoltare a

atenției și concentrării, de ascultare activă și analiză discursivă, a transferului semantico-pragmatic, (extra)lingvistice, de luare de note. Rata scăzută a greșelilor de exprimare, a erorilor de interpretare, a pauzelor, ezitărilor, repetărilor și întreruperilor în grupul experimental confirmă caracterul formativ al *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* și al strategiilor didactice aplicate în acest grup.

9. Variația ponderii numerice a lacunelor specifice interpretării consecutive a fost influențată de factori precum nivelul competențelor lingvistice și de transfer al informației din limba engleză în limba română, specificate în cadrul Modelului elaborat, de gradul de dificultate a discursurilor pentru unii dintre studenți și de (ne)aplicarea exercițiilor de pre-interpretare consecutivă.

10. În scopul depășirii dificultăților de traducere orală subiecții au utilizat, preponderent, traducerea literală, repetarea, repararea prin autocorectare, expansiunea și amânarea.

Luând în considerare direcțiile de cercetare, evoluțiile în interpretologie și necesitatea îmbunătățirii procesului educațional în parcursul universitar formulăm următoarele **recomandări**:

1. A analiza formarea competențelor de interpretare în plan evolutiv, în contextul unei cercetări longitudinale, cu focalizarea investigațiilor către practicile educative moderne, cu aplicarea *Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă* elaborat în prezenta investigație.

2. A efectua cercetări în domeniul interpretologiei pe combinații lingvistice ale limbilor cu diverse grade de înrudire, având ca reper comparativ rezultatele prezentei lucrări științifice.

3. A examina cauzele, influența și impactul reacțiilor psiho-cognitive individuale ale studenților viitori interpreți prin cercetarea mai detaliată a limbajului nonverbal și paraverbal în traducerea orală.

4. A realiza studii cu caracter teoretic și aplicativ, al căror conținut să fie susținut prin exemple reale de interpretare potrivită și structuri de evitat în interpretarea consecutivă la diferite etape în formarea interpreților (nivel licență și masterat).

5. A dezvolta parteneriate cu universități din țară și din străinătate prin care să fie susținute proiecte de cercetare științifică aplicativă în domeniul traductologiei și interpretologiei și a încuraja personalul academic și studenții de a participa la mobilități pentru schimb de experiență și adoptarea bunelor practici în universitate.

BIBLIOGRAFIE

1. CONDREA, I. *Traducerea din perspectivă semiotică*. Chișinău: Cartdidact, 2006. 266 p. ISBN 978-9975-937-58-0
2. CONDREA, I. *E timpul să vorbim corect*. Chișinău: Prut Internațional, 2014. 152 p. ISBN 978-9975-54-147-3.
3. COȘERIU, E. Portée et limites de la traduction. In: *Parallèles: Cahiers de l'École de Traduction et d'Interprétation*. Université de Genève. 1997, No. 19, pp. 19-34. ISSN 1015-7573
4. COȘERIU, E. *Lecții de lingvistică generală*. Chișinău: Editura ARC. 2000. 302 p. ISBN 9975-61-146-X
5. COȘERIU, E. *Omul și limbajul său: studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”. 2009. pp.112-134. ISBN 978-973-703-386-4
6. GILE, D. *Regards sur la recherche en interprétation de conference*. Lille: Presses Universitaires de Lille, 1995. 276 p. ISSN 1242-4625.
7. GILE, D. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam: John Benjamins, 1995. 278 p. ISBN 9027216223.
8. GILE, D. Teaching Conference Interpreting: a Contribution [online]. In: *Training for the New Millennium*, Tennent M. (ed). Amsterdam: John Benjamins. 2005, pp.127-151 [citată 23.08.2014]. Disponibil: DOI: 10.1075/btl.60.12gil
9. GILLIES, A. *Conference Interpreting: A Student's Practice Book*. London: Routledge, 2013. 285 p. ISBN-13: 978-0-415-53234.

10. HOLMES, J.S. The Name and Nature of Translation Studies. In: James S. HOLMES. *Translated!: Papers on Literary Translation and Translation Studies*. Amsterdam: Rodopi. 1988 (1975). pp. 66-80.
11. HURTADO ALBIR, A. The Acquisition of Translation Competence. Competences, Tasks, and Assessment in Translator Training. In: *Meta*. 2015, vol. 60 nr. 2, pp. 256-280. ISSN 1492-1421.
12. HURTADO ALBIR, A. Compétence en traduction et formation par compétences. En: *TTR: traduction, terminologie, rédaction*. 2008, vol.21, no. 1, p. 17-64. ISSN 1708-2188.
13. ILG, G., LAMBERT, S. Teaching consecutive interpreting. In: *Interpreting*. 1996, vol. 1, nr. 1, p.69-99. ISSN 1384-6647.
14. KALINA, S. Interpreting competences as a basis and a goal for teaching [online]. In: *The Interpreters' Newsletter*. 2000, vol.10, pp.3-32. [citat 13.10.2017] Disponibil: <http://hdl.handle.net/10077/2440>.
15. KIRALY, D. Towards a constructivist approach to translator education. In: *Quaderns: Revista de traducció*. 2001, nr. 6, pp.50-53. ISSN 2014-9735.
16. КОМИССАРОВ, В.Н. *Теория перевода (лингвистические аспекты)*. Москва: Высшая школа, 1990. 250с. ISBN 5-06-001057-0.
17. KURZ, I. Conference Interpreting: Job Satisfaction, Occupational Prestige and Desirability. In: *Translation, a creative profession*. Belgrade: Prevodilac, 1990. pp.363-376. ISBN 8690124918.
18. NORD, Ch. Training Functional Translators. In: Martha TENNENT ed. *Training for the New Millennium: Pedagogies for Translation and Interpreting*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 2005. pp. 209-223. ISBN 9027216665.
19. OUVRARD, G. L'interprétation consécutive officielle. En: *Traduire*. 2013, nr. 229, pp. 81-95. ISSN 2272-9992.
20. PERE MARQUÉS, G. *La Enseñanza. Buenas Prácticas. La Motivación*, © 2001 [citat 14.05.2019]. Disponibil: <http://peremarques.net/actodid3.htm>

21. PÖCHHACKER, F. *Introducing Interpreting Studies*. London and New York: Routledge. Second Edition, 2016. 267p. ISBN 0-203-57018-9.
22. POYATOS, F. *Paralanguage: A linguistic and interdisciplinary approach to interactive speech and sounds*. John Benjamins Publishing. 1993, 478p. ISBN 9789027277015.
23. RUSSELL, D., SHAW, R., MALCOLM, K. Effective Strategies for Teaching Consecutive Interpreting. In: *International Journal of Interpreter Education*. 2010, vol. 2, pp. 111-119. ISSN 2150-5772.
24. SELESKOVITCH, D., LEDERER, M. *Pédagogie raisonnée de l'interprétation*. Paris: Didier Erudition, 1989. 281 p. ISBN 92-825-9292-8.
25. SETTON, R., DAWRANT, A. *Conference Interpreting. A Trainer's Guide*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2016. 650p. ISBN-10: 9789027258649.
26. SÎTNIC, I. De la competența lingvistică la competența pragmatică. O abordare didactică în interpretare. În: Books of proceedings of the international conference Perspectives in Humanities and Social Sciences: Hinting at Interdisciplinarity, ediția a IV-a, „Revoluțiile – o arheologie a schimbării”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. 2017, pp. 233-243. ISBN: 978-606-714-440-6.
27. SÎTNIC, I. Greșeli de exprimare și erori de traducere comise de către studenți în interpretarea consecutivă din limba engleză în limba română. În: *Lumina verbului matern. Materiale ale conferinței științifice*. 2019, pp. 369-377. ISBN 978-9975-149-52-3.
28. SÎTNIC, I. Applying Sight Translation in Testing Consecutive Interpreting Skills in Undergraduates. In: *TRANSLATOLOGIA*. Issue 1, Nitra, 2020. pp.111-130. Publicație online. ISSN: 2453-9899.
29. SÎTNIC, I. Didactic Strategies for the Development of Memory, Attention and Concentration Skills in B.A. Students: A Case Study into Consecutive Interpreting from English into Romanian. In:

- TRANSLATOLOGIA*. 2019, Issue 1, pp.65-90. Web-based scientific journal. ISSN 2453-9899.
30. SÎTNIC, I. *Assessing Active Listening and and Discourse Analysis Skills in Consecutive Interpreting from English into Romanian in Undergraduate Students. A Study on Linguistic and Paralinguistic Elements*. Materiale ale conferinței științifice: Tradăcia a inovăcia v translatologicom vîskume: Inovăcia tradăcie, tradăcia inovăcie? Katedra translatologie FF UKF v Nitre/ Universitatea Constantin Filosoful din Nitra, Facultatea de Arte, Departamentul de Traductologie. Nitra, 2019. pp. 117-134. ISBN 970-80-558-1459-9.
 31. TISSI, B. Silent pauses and disfluencies in simultaneous interpretation: A descriptive anaysis [online]. In: Alessandra RICCARDI, Maurizio VIEZZI, *The Interpreters' Newsletter*. Edizioni Università di Trieste, Nr.10, 2000, pp. 103-127 [citât 23.11.2018]. Disponibil: <http://hdl.handle.net/10077/10168>
 32. TOURY, G. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, (1995)/ 2012. 350 p. ISBN 1556196873.
 33. ULRYCH, M. Real-world Criteria in Translator Pedagogy. In: Cay DOLLERUP, Vibeke APPEL eds. *Teaching Translation and Interpreting 3. New Horizons. Papers from the third Language International Conference, Elsinore, 9-11 June*. Amsterdam and Philadelphia: Benjamins, 1995. pp. 251-262. ISBN 9027216177.
 34. VIENNE, J. Towards a Pedagogy of Translation in Situation. In: *Perspectives Studies in Translatology*. 1994. pp.51-59. ISSN 0907-676X.
 35. ZBANȚ, L. ZBANȚ, C. Abordarea textuală a traducerii în viziunea lui Eugeniu Coșeriu. In: *Anuar de Lingvistică și Istorie Literară, Tom LI*. Iași: Editura Academiei. 2011, pp. 427-436. p-ISSN: 0066-4987
 36. ZBANȚ, L. Aportul stagiilor de traducere la formarea traducătorilor și interpreților de conferință. In: *Intertext: revistă științifică*. 2012, nr.3/4 (24), pp. 123-127. ISSN 1857-3711.

PUBLICAȚII LA TEMA TEZEI

1. Articole în reviste științifice din țară și din străinătate:

1. Sîtnic, I. Applying Sight Translation in Testing Consecutive Interpreting Skills in Undergraduates. În: *TRANSLATOLOGIA*. 2020, nr. 1, pp.111-130. ISSN: 2453-9899. [0,61 c.a.]

2. Sîtnic, I. Didactic Strategies for the Development of Memory, Attention and Concentration Skills in B.A. Students: a Case Study into Consecutive Interpreting from English into Romanian. În: *TRANSLATOLOGIA*. 2019, nr. 1, pp.65-90. ISSN 2453-9899. [0,92 c.a.]

3. Sîtnic, I. The Ideal Interpreter: Didactic Perspectives, Practitioner's Views and Client Expectations. În: *Etudes interdisciplinaires en sciences humaines*. Open Journal Systems. 2018, nr. 5, pp. 366-377. ISSN 1987-8753. [0,65 c.a.]

4. Sîtnic, I. A Cognitive Approach to Methods of Data Analysis in Classes of Consecutive Interpreting. În: *RIELMA*. Actele colocviului internațional LMA 25: Identité et pérennité d'un paradigme. Supliment la nr. 10 al revistei. Cluj-Napoca: Risoprint. 2017, pp.81-88. ISSN 1844-5586. [0,54 c.a.]

5. Sîtnic, I. On Numeric Contextualization in Developing Analytical Efforts and Listening Skills in Undergraduate Students in Classes of Consecutive Interpreting. În: *ANADISS*. Editura Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. 2017, nr.23, pp.127-136. ISSN 1842-0400. [0,62 c.a.].

6. Sîtnic, I. Studiu experimental privind evaluarea competenței de luare de note în interpretarea consecutivă din engleză în română la studenți. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. 2019, nr. 4 (124), pp. 120-130. ISSN 2345-1009. [0,78 c.a.].

7. Sîtnic, I. Abordare didactică a erorilor în interpretarea consecutivă. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. 2017, nr.10 (110), pp. 36-45. ISSN 2345-1009.[0,87 c.a.].

8. Sîtnic, I. Rolul interevaluării în contextul formării competenței de traducere orală la studenți – viitori interpreți. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. 2016, nr. 4(94), pp.113-116. ISSN 2345-1009. [0,38 c.a.].

2. Articole în culegeri științifice din țară și din străinătate:

9. Sîtnic, I. Assessing Active Listening and Discourse Analysis Skills in Consecutive Interpreting from English into Romanian in Undergraduate Students. A Study on Linguistic and Paralinguistic

Elements. În: *Tradícia a inovácia v translaticologickom výskume: Inovácia tradície, tradícia inovácie?* Materiale ale conferinței științifice. Universitatea „Constantin Filozoful” din Nitra. Nitra. 2019, pp. 117-134. ISBN 970-80-558-1459-9. [0,71 c.a.].

10. Sîtnic, I. De la competența lingvistică la competența pragmatică. O abordare didactică în interpretare. În: *Perspectives in Humanities and Social Sciences: Hinting at Interdisciplinarity*, ediția a IV-a, „Revoluțiile – o arheologie a schimbării”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. 2017, pp. 233-243. ISBN: 978-606-714-440-6. [0,83 c.a.].

11. Sîtnic, I. Identificarea și analiza naturii unor dificultăți întâmpinate de studenți în stabilirea echivalențelor în traducerea orală din limba engleză (limbă străină secundă) în limba română. În: *The book of proceedings of the conference Perspectives in the Humanities and Social Sciences: Hinting at Interdisciplinarity*, ediția a 2-a: From Manuscript to E-Book. Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. 2015, pp. 455- 460. ISBN 978 606-714-211-2. [0,31 c.a.].

12. Sîtnic, I. Nivelul echivalenței în traducerea orală din limba engleză în limba română. În: *Materialele Colocviului Internațional de Științe ale Limbajului „Eugeniu Coșeriu” (CISL)*. Iași: Casa Editorială Demiurg. 2015, vol. XIII, pp. 443-450. ISBN: 978-973-152-301-9. [0,51 c.a.].

13. Sîtnic, I. Coordonarea eforturilor studentului-interpret în comunicarea mesajului în limba-țintă în traducerea consecutivă. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”*, Rezumate ale comunicărilor. Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 176-179. ISBN 978-9975-71-813-4. [0,17 c.a.].

14. Sîtnic, I. Greșeli de exprimare și erori de traducere comise de către studenți în interpretarea consecutivă din limba engleză în limba română. În: *Lumina verbului matern. In Honorem Magistri Iraida Condrea*. Materialele conferinței științifice. Chișinău: CEP USM, 2019, pp. 369-377. ISBN 978-9975-149-52-3. [0,44 c.a.].

15. Sîtnic, I. Metode de observare a comportamentului studenților în procesul de traducere orală. În: *„Tendențe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”*, ediția a V-a. Materialele conferinței științifice a doctoranzilor. Chișinău, Universitatea Academiei de Științe a Moldovei. 2016, pp. 185-190. ISBN 978-9975-933-85-8. [0,32 c.a.].

3. Teze în culegeri științifice

16. Sîtnic, I. Analiza pertinenței unor abateri lingvistice înregistrate la orele de traducere consecutivă din limba engleză (limbă străină secundă) în limba română. În: „*Tendențe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători*”, culegere de teze. Chișinău: AȘM. 2015, p. 134. ISBN 978-9975-3036-4-4. [0,04 c.a.].

4. Lucrări științifico-metodice și didactice. Note de curs

Sîtnic I., Bodean-Vozian O. Introduction into Translation Studies: Note de curs. Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Litere, Departamentul Traducere, Interpretare și Lingvistică Aplicată. Chișinău, CEP USM. 2020,141p. ISBN 978-9975-149-85-3. [5,56 c.a.].

ADNOTARE

Ina SÎTNIC „*Particularitățile traducerii orale din limba engleză în limba română în cadrul universitar din perspectiva competențelor de interpretare consecutivă*” Teză de doctorat în filologie, Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, trei capitole **160** de pagini text de bază, concluzii și recomandări, bibliografie alcătuită din **348** de titluri, 11 anexe.

Cuvinte-cheie: traducere orală, interpretare consecutivă, competență de interpretare consecutivă, student-interpret, discurs, greșeală de exprimare, eroare de interpretare, element paralingvistic, strategie de interpretare.

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale interpretării consecutive din limba engleză în limba română, reflectate în Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă.

Obiectivele cercetării: analiza actualizată a studiilor în domeniul traductologiei și interpretologiei; determinarea specificului formării competențelor de interpretare consecutivă; compararea practicilor existente la nivel (inter)național în cadrul procesului de pregătire universitară a viitorilor interpreți; examinarea modelelor de formare a competențelor pentru determinarea componentelor actului de interpretare consecutivă; conceptualizarea modelului de formare a competențelor; efectuarea analizei calitative și cantitative a datelor obținute etc.

Noutatea și originalitatea științifică derivă din faptul că interpretarea consecutivă, abordată într-un cadru interdisciplinar, este tratată ca proces și ca produs finit prin prisma Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă.

Problema științifică soluționată este determinată de necesitatea investigațiilor teoretice și aplicative în domeniul interpretologiei în scopul elaborării Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă la etapa inițială de instruire a viitorilor interpreți.

Semnificația teoretică a cercetării constă în valorificarea abordărilor teoretice și a modelelor de formare a competențelor de interpretare consecutivă; cercetarea structurii, particularităților și a modului de funcționare a modelelor de interpretare; reflectarea teoriilor moderne în elaborarea Modelului de formare a competențelor de interpretare consecutivă.

Valoarea aplicativă a cercetării vizează cercetări științifice, aplicând Modelul de formare a competențelor de interpretare consecutivă; rezultatele obținute pot fi utilizate în învățământul universitar pentru clarificarea aspectelor teoretice și praxiologice legate de procesul de interpretare consecutivă; pot favoriza colaborări și cercetări interinstituționale legate de praxiologia interpretării consecutive.

Implementarea rezultatelor științifice a fost demonstrată prin participarea la colocvii și conferințe naționale și internaționale, prin efectuarea activităților științifico-practice în context universitar.

ANNOTATION

Ina SITNIC *“Peculiarities of Oral Translation from English into Romanian in Academic Environment from the Perspective of Students’ Consecutive Interpreting Skills”*, Doctoral dissertation in Philology, Chisinau, 2021

Structure of the dissertation: introduction, three chapters, **160** pages of body text, conclusions and recommendations, bibliography of **348** sources, 11 appendices.

Key-words: oral translation, consecutive interpreting (competence), student-interpreter, discourse, language mistake, interpretation error, paralinguistic element, interpreting strategy.

Purpose of research: determining the theoretical and praxeological fundamentals of consecutive interpreting from English into Romanian, mirrored in the Model of consecutive interpreting competences acquisition.

Objectives of research: analysing the studies in the domain of translation and interpretation; determining the specificities and the role of consecutive interpreting; comparing practices at (inter)national level within the framework of the process of undergraduate training of future consecutive interpreters; examining models of consecutive int. competence acquisition; conceptualising the Model of consecutive interpreting competence acquisition; carrying out the qualitative and quantitative analysis of obtained data etc.

The scientific novelty and originality derive from the fact that consecutive interpretation is approached from an interdisciplinary framework, and it is considered both as a process and a finite product based on the Model of consecutive interpreting competences acquisition.

The solved scientific problem is determined by the need to carry out theoretical and applied investigations in the domain of interpreting studies with an aim to develop the Model of consecutive interpreting competences acquisition at the initial stage in undergraduates’ training.

The theoretical significance of the research resides in the valorisation of the theoretical approaches and models of consecutive interpreting competence acquisition; the detailed research of the structure and the ways of functioning of models of interpretation and of the peculiarities of the models of consecutive interpreting competence acquisition; the study of modern theories in developing the Model of consecutive interpreting competences acquisition.

Applied value of the research: in empirical scientific studies based on the Model of consecutive interpreting competences acquisition; in clarifying theoretical and praxeological aspects related to the process of consecutive interpretation in the context of undergraduate education; can foster interinstitutional research collaborations in the domain of praxeology of consecutive interpreting.

The results were implemented during the participation in (inter)national colloquia and conferences, in carrying out scientific and practical activities in academic context.

АННОТАЦИЯ

Ина СЫТНИК *«Особенности устного перевода с английского на румынский в университетской среде с точки зрения навыков последовательного перевода»* Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук; Кишинев, 2021

Структура диссертации: введения, три главы, 160 страниц основного текста, выводы и рекомендаций; библиография (348 источников), 11 приложений.

Ключевые слова: последовательный перевод (послед. перевод), компетенция последовательного перевода, студент-переводчик, речь, ошибка выражения, ошибка перевода, паралингвистический элемент, стратегия перевода.

Цель исследования: определение теоретических и праксиологических основ последовательного перевода с английского на румынский язык, отраженных в Модели формирования навыков последовательного перевода.

Задачи исследования: анализ динамики исследований в области переводоведения; определение специфики и роли послед. перевода; сравнение практик национального и международного уровня в процессе обучения будущих переводчиков; изучение моделей обучения навыкам послед. перевода; концептуализация Модели обучения навыкам послед. перевода; проведение качественного и количественного анализа данных и т.д.

Научная новизна и оригинальность исследования. Послед. перевод, в междисциплинарных рамках, рассматривается как процесс и как продукт перевода на основе Модели формирования навыков послед. перевода.

Решенная научная задача определяется необходимостью проведения теоретических и прикладных исследований в области переводоведения с целью разработки Модели формирования навыков послед. перевода на начальном этапе подготовки переводчиков, отражающей навыки, необходимые на данном этапе.

Теоретическая значимость исследования заключается в анализе теоретических подходов и в применении моделей формирования навыков послед. перевода; исследование структуры и функционирования моделей и особенностей обучения навыкам послед. перевода; отражение современных теорий при разработке Модели формирования навыков послед. перевода.

Практическая значимость исследования: для исследований с применением Модели для формирования навыков послед. перевода; для разъяснения теоретических и праксиологических аспектов послед. перевода; для широкого сотрудничества между университетами и различными учреждениями в области праксиологии послед. перевода.

Научные результаты были продемонстрированы участием в национальных и международных коллоквиумах и конференциях, путем проведения научно-практической деятельности.

INA SÎTNIC

**PARTICULARITĂȚILE TRADUCERII ORALE DIN LIMBA ENGLEZĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ ÎN CADRUL UNIVERSITAR DIN PERSPECTIVA
COMPETENȚELOR DE INTERPRETARE CONSECUTIVĂ**

**621.04. – Lexicologie și lexicografie; terminologie și limbaje specializate;
traductologie (limba engleză)**

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 21.05.2021	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset. 2,0	Tiraj 50 ex.
Coli de tipar: 2,0	Comanda nr. 80

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. A. Mateevici 60, Chișinău, MD-2009, Republica Moldova